

DE SCHELFZEE

Numeri 33:10

“En zij verreiden van Elim en legerden zich aan de Schelfzee.”

Wij zetten onze reis voort, terwijl wij in onze overdenking de kinderen Israëls begeleiden, en daarbij letten op de overeenkomst van de zichtbare reis naar Kanaän met de wegen en afwisselingen van het inwendige leven. Wij hebben ons nu lang genoeg in het liefelijke Elim opgehouden, van de kostelijke vruchten der palmbomen genoten, in hun schaduw ons verkwikt, en uit zijn fonteinen gedronken.

Wij zouden wel gaarne gedurig door aangename ervaringen verkwikt worden, en het kruis en de aanvechtingen des satans aan anderen overlaten. Maar de Heilige Geest heeft ons nog meer te betuigen, dan dat wij door het bloed van Christus gerechtvaardigd zijn geworden, en dat God liefde is. Hij kan en wil troosten, maar ook bedroeven, niet slechts helen, maar ook verwonden, niet slechts teleurstellen, maar ook beangstigen, zich niet alleen als een verkwikkende dauw, maar ook als een verterend vuur, als een Geest des oordeels en der uitbranding bewijzen aan hen, die Hij onder zijn bearbeiding gebracht heeft.

Hij gebruikt niet slechts voortdurend de stok Lieflijkheid, maar ook de stok samenbinding, niet alleen het Evangelie, maar ook de wet, niet alleen de beloften, maar ook de eisen. Hij spreekt niet slechts van troost, maar ook van verplichtingen. Hij verhoogt, maar verootmoedigt ook; Hij verheft tot in de derde hemel, maar leidt ook in de hel; Hij troost rijkelijk, maar laat ook vele en grote angsten ondervinden, ja Hij doodt zelfs en maakt weder levend.

Alzo wordt het leven van Christus in de ziel afgebeeld. Het goud wordt wel zevenmaal gelouterd. Er zijn ook ovens der ellende, waarin de lijder tot op het uiterste gelouterd wordt. Hij heeft u te zeggen, dat God alleen goed – maar ook dat het gedichtsel van 's mensenhart alleen boos is van de jeugd af aan, en dat wel alle dagen boos; u te zeggen, dat Hij getrouw is, maar gij geenszins.

Wil Hij u leren, dat Christus de Weg is, dan zal Hij u ook elke andere weg toemuren; dat Hij het Leven is, dan zult gij in uzelf en overal buiten Hem niets dan dood vinden. Het zaad des velds zou niet groeien, als er geen winter, geen koude over heenging, daarom wordt er ook in de herfst gezaaid. Zonder twijfel is het voor de bomen nuttig, dat zij eens in het jaar van hun bladeren, vruchten en zelfs van hun sappen beroofd worden, en het edelste onder alle gewassen, de wijnstok, wordt ook het meest gesnoeid. De gelijkvormigheid vinden wij ook in de ervaringen van het inwendig leven des christens; welke weeën en angsten der geboorte, welke menigvuldige dodingen komen niet gedurig over gans Israël!

Elim is Kanaän niet, de kinderen Israëls moeten alzo vandaar opbreken en verder reizen! Laat ons hen begeleiden, en zien, hoe de Heere door alle tijden heen geoordeeld heeft; opdat wij getroost, geleerd, getuchtigd en onderwezen worden in de gerechtigheid.

Van Elim moesten zij opbreken en reizen naar de Schelfzee; daar moesten zij vertoeven, hun tenten opslaan en zich legeren. Aan deze zijde van Elim hadden zij het veel gemakkelijker, dan zij het aan gene zijde gehad hadden, waar zij zich volstrekt niet mochten legeren; integendeel, drie dagen achtereen moesten zij voorttrekken en het des nachts zo goed mogelijk op de aarde, onder de blote hemel voor lief nemen.

Zo gaat het in het christendom ook, nu eens gemakkelijker, dan moeilijker. Nu is er als het ware wapenstilstand, straks een zoveel te heviger en te langduriger oorlog, en dan weder een lieflijke verkwikking.

De Schelfzee is de Rode zee, die deze naam droeg naar haar kleur, den eerste naar het riet, of de biezen, welke in grote menigte op de oever groeiden. Het hoofddoel, waarmede de wolkkolom hen naar de zee leidde, door welke zij pas enige dagen geleden getrokken waren, is gemakkelijk te raden. Zij moesten de weg overdenken, langs welke de Heere hen tot dusverre geleid had.

Zij moesten zich de grote weldaden en uitreddingen recht levendig vertegenwoordigen, die hun boven, ja tegen verwachting ten deel geworden waren. Zij moesten de almachtige werking van de toorn en de liefde Gods, van Zijn ijver en Zijn goedertierenheid rijkelijk overwegen; van de toorn en ijver jegens de goddelozen, gelijk dit op een verschrikkelijke wijze aan de Egyptenaren zichtbaar was geworden; van Zijn liefde en goedertierenheid aan Zijn volk, aan hen, die in Zijn liefde en gunst blijven.

Beiden moesten hen tot verootmoediging en boetvaardigheid leiden; daarheen leiden, dat zij steeds meer naar God gezind werden. Die Rode of Schelfzee moest hen tot liefde nopen jegens zulk een goedertieren, tot vrees jegens een zo heilig, tot vertrouwen jegens een zo machtig en tot gehele overgave aan een zo wonderbare en getrouwe God.

Zij moesten met Paulus leren zeggen: "Hij heeft ons uit zo grote nood verlost, en verlost ons nog dagelijks, en wij hopen op Hem, dat Hij nog verder verlossen zal." Wie had hen tot dusverre gebracht? Was het hun kracht? Was het hun wijsheid, of was Hij het?

Tot welk vertrouwen op de toekomst moest en kon hen dit niet opwekken. Met welke andere ogen konden zij thans dezelfde zee aanzien dan voor enige dagen!

Hoe gans natuurlijk was het, een vergelijking tussen toen en nu te maken, en hoe vers lag het nog in hun geheugen. Waarschijnlijk lagen nog vele dode lichamen van de Egyptenaars aan de oever met hun wapenen; maar zij stonden allen behouden daar, en er was niemand, die hen drukte. Welk een moed konden zij daaruit voor de toekomst scheppen; hoe beschaamd moesten zij over hun ongeloof en wantrouwen worden, en zich aangespoord gevoelen, voortaan op de levende God te hopen, Hem van ganser harte lief te hebben, te vrezen en te eren.

In waarheid mocht het hier heten: "Och, dat gij naar Mijn geboden geluisterd had, zo zou uw vrede geweest zijn als een rivier, en uwe gerechtigheid als de golven der zee. Och, dat zij een hart hadden, dat Mij vreesde!"

Want welk een hardnekkig volk was het! Zij hadden geen oog, dat zag, geen oor, dat hoorde, en geen hart, dat verstandig was. Een os kent zijn bezitter en een ezel de krib zijns heren; hoewel beiden voor de domste dieren gehouden worden, nochtans herinneren zij zich, waar zij gevoed worden zijn. Maar dat volk legerd zich daar aan de Schelfzee, bijkans alsof het zelf een riet geweest was, zonder verstand en nagedachten, ja spoedig horen wij hen murmureren en wantrouwen.

Maar, geliefden! laat ons niet denken, dat wij beter zouden geweest zijn; laat ons veelmeer in hun voorbeeld de wangestalte van onze eigen harten en de noodzakelijkheid leren van hetgeen ons de Rode zee afbeeldt, namelijk de noodzakelijkheid van de reiniging der zonden door het bloed en de Geest van Jezus Christus, en haar zoeken.

David zeide ook eens tegen zijn ziel: "Vergeet geen van de weldaden des Heeren." Wij zien ook in het voorbeeld der discipelen, dat zij dikwijls volstrekt niet verstandiger werden door al de wonderen, die zij aanschouwden; en zo gaat het nog. Gelijk Paulus zegt: "Ook ons Pascha is voor ons geslacht," zo zouden wij ook kunnen zeggen: Wij hebben ook een Schelfzee, die wij beschouwen zullen, om de heerlijkheid des Heeren te zien in hetgeen voor ons betamelijk is. En als deze onze Schelfzee moeten wij beschouwen alles wat ons de ijver en de goedertierenheid Gods, wat ons onze verdorvenheid en ellende, als ook Zijn macht en genade voorhoudt.

Het Woord Gods, de geschiedenis, onze feesten, vooral het Heilig Avondmaal en onze eigen ervaring vormen als het ware de uitgebreide Schelfzee, die wij met verstandige ogen beschouwen en waaruit wij wijsheid leren moeten. Aan deze zee zijn wij als het ware gelegerd, en de prediking des Goddelijken Woords geeft ons voortdurend aanleiding tot haar beschouwing, als wij maar oren hebben om te horen, en ogen om te zien; anders gaat het als met de Schelfzee, die menigeen voor niet meer dan louter riet hield.

Ik waag het geenszins, de genoemde, niet te overziene zee des Goddelijken Woords en de geschiedenis enz. voor ogen te stellen en een genoegzame verklaring der bijzonderheden te geven; want om deze zee te overzien, hebben wij het hoge standpunt der eeuwigheid nodig; dewijl hier beneden het kennen zelfs van een apostel ten dele is, en een zien als door een spiegel in een duistere rede.

Jezus Christus is dan toch het middelpunt, waarin de verspreide stralen zich als in hun brandpunt verenigen, en in Wiens aangezicht de heerlijkheid Gods zich spiegelt, zodat de overdenking daarvan dan ook het noodzakelijkste en heilzaamste is.

Zonde en genade recht te leren kennen is onze dagelijkse les, en beiden worden het beste gekend in Hem, Die tot zonde en tot rechtvaardigheid gemaakt is.

Willen wij recht aanschouwen wat de zonde is, dan hebben wij onze ogen niet zozeer op die goddeloze wereld te vestigen, die met oud en jong in de watervloed omgekomen is; niet slechts op Sodom, toen de Heere zwavel en vuur regenen liet van de Heere uit de hemel; niet alleen op de bende van Korach, die levend door de aarde verslonden werd en ter helle nederveer, en de afgrijselijke Judas, die, nadat hij gezondigd had, zelf het verdiende doodvonnis voltrok; maar als wij zien, hoe God Zelf Zijn eniggeboren Zoon, nadat Hij Hem tot zonde gemaakt heeft, niet verschoont, noch naar lichaam, noch naar ziel, maar Hem zonder barmhartigheid in het stof des doods legt, dan zien wij eerst recht duidelijk, wat de zonde in de ogen Gods zijn moet, dat Hij daarentegen zozeer toorn en zulk een offer eist.

Hoe diep worden wij daardoor vernederd, en tot welk een boetvaardigheid en zelfverloochening opgewekt en aangespoord! Maar waar zien wij ook zulk een glans der genade als in het aangezicht van Jezus Christus?

Het is alleszins hartroerend, als wij in de profetische schriften, midden in een duistere wolk van toornige redenen en verschrikkelijke bedreigingen, dikwijls plotseling de zon

in de liefelijkste beloften zien doorbreken, en in de wolken de veelkleurige regenboog der onveranderlijke trouw aanschouwen, bijvoorbeeld in dat woord: “Indien de hemelen daarboven gemeten en de fondamenteën der aarde beneden doorgrond kunnen worden, zo zal Ik ook het ganse zaad Israëls verwerpen, om alles wat zij gedaan hebben, spreekt de Heere. Bergen zullen wijken en heuvelen wankelen; maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken, en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heere, uw Ontfermer!” en dergelijken, waar God voorkomt als een Vader, Die op Zijn kinderen toorn, maar hen ook spoedig weder vriendelijk omarmt, alsof Hij hun vertrouwen en hun liefde volstrekt niet missen kon.

Hartroerend is het alleszins, als Jezus ons het liefhebbend harte Gods tekent in het beeld van een werkzame vrouw, die in de ene hand het licht en in de andere de bezem het ganse huis doorzoekt, om een verloren penning terug te vinden; van een herder, die vervuld met blijdschap zijn wedergevonden schaap op de schouders naar huis draagt; van een vader, die zijn afgedwaalde zoon tegemoet snelt, hem kust en versiert.

Hartroerend is het, als Hij een diep gevallen Petrus laat groeten, ginds een bekommerde zondaar Zijn Zoon noemt, hem beveelt getroost en goedsmoeds te zijn en hem verzekert: Uw zonden zijn u vergeven; en hier een Zacheüs toeroept: “Kom haastig af, want Ik moet heden in uw huis blijven.”

Hartroerend is het, als Hij roept: “Komt allen tot Mij, gij die vermoeid en belast zijt, Ik zal u rust geven; die dorst heeft, kome tot Mij, en drinke; die wil, neme het water des Levens om niet,” enz. Liefelijk is het, als een ziel de verkwikkende toevloeiingen der genade alzo smaakt, dat zij met de profeet van blijdschap opspringt in de God haars heils, en met David roemt: “De Heere is mijn Herder!” Maar dat zijn nog slechts enkele liefelijke dauwdruppels, niet de Zon der gerechtigheid Zelf.

Welk een Schelfzee van die gerechtigheid biedt de zending en overgave van Jezus Christus Zelf? Welk een ondoorgrondelijk diepe zee en niet te overziene uitgebreidheid wordt ons voor ogen gesteld in de gave boven alle andere gaven, dat God de wereld alzo liefgehad heeft, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon haar heeft gegeven; dat die Zoon die wereld alzo liefhad, dat Hij Zijn leven voor haar in de dood gaf.

O! dat wij waarlijk en steeds aan die oever gelegerd waren of werden, en de Heilige Geest boven die wateren zweefde, die door dat wonderhout des kruises zo zoet en genezend geworden zijn; opdat wij de hoogte en diepte, de lengte en breedte der genade Gods in Christus Jezus mochten leren kennen, die het riet van onboetvaardigheid en ongeloof ons verhinderde te zien, en die, als wij in Zijn licht staan, te zien is.

Inderdaad, evenals in de Rode zee de vijanden Israëls allen omkwamen, zo mag men hier zeggen: daar verzinken mijne zonden, gelijk een steen verzinkt in de diepte des waters en een strohalm verteert in de gloed! Een afgrond van barmhartigheid verslindt een zee vol harteleed. Gij, Heere, vergeeft de zonden!

In waarheid is hier dat water, dat de profeet Ezechiël eerst tot aan de enkels, daarna tot aan de knieën en lenden kwam, en eindelijk zover ging, dat hij er moest doorzwemmen, en geen grond meer vinden kon. Welk een heerlijkheid zal het zijn, te staan aan de kristallen zee met vuur gemengd, waarvan Openb. 15 spreekt, met hen, die de overwinning behaald hebben, en op de harpen Gods het lied van Mozes en het Lam zingen.

Dit is nu zekerlijk de hoofdzaak. Ach, dat het vrije uitzicht daarop nog zozeer wordt belemmerd door het riet en de nevel, die niet zelden uit het hart opstijgt en die oceaander genade bedekt. Ik bedoel het riet van allerlei twijfel en tegenspraak en de nevel van allerlei zondige en ongelovige gedachten.

Welk een majestueuse zee! O Sion, klim op een hoge berg, om hare krachtige golven te zien, die uwe vijanden verslinden en alle geweldigen verbreken zullen, die de duistere wolken der vertwijfeling verdelen en de genezing van de door ongelooft verdorde hand teweeg brengen.

De ervaringen, die de christen heeft, zijn ook zulk een rietzee, bij welke hij van tijd tot tijd gelegerd wordt, om de weg te overdenken, die den Heere, zijn God met hem gehouden heeft. Zij zijn voornamelijk van een tweeledigen, eensdeels nederdrukkenden, anderdeels verblijdenden aard.

Wie is er, die niet met een zeker dichter moet instemmen, als hij zegt: Heeft niet de ervaring mij mijn dwaasheid dikwijls geleerd? Wie is in staat om op te merken, hoe dikwijls hij faalt, en hoe groot is de menigte der verborgen afdwalingen! Wat is er weinig zelfkennis nodig om in te zien, dat wij ons geenszins voor God beroemen kunnen, en hoe groot moet de blindheid zijn van hen, die dit volstrekt tegenspreken en van zich weren!

Maar beoordelen wij ons hart naar de taal en beschrijving des Heiligen Geestes in het onbedriegelijk Woord Gods, dan hebben wij een zee voor ons, wier baren modder en onreinheid opwerpen, die zich evenwel met allerlei riet van verschoningen omringt, om maar niet in zijn ware, dat is afschuwelijke gedaante te worden gezien. Ook aan deze zee moeten wij ons laten legeren, om onze nood en onze ellende recht grondig te leren kennen.

Het is wel onaangenaam, maar nuttig; wel moeilijk, maar heilzaam. Waar is de christen te vinden, die bij een terugzien op zijn weg tot nu toe niet op veel angstige druk kan wijzen, die niet in menige grote, inwendige nood gebracht werd, die hij heeft moeten doorworstelen, als zijn ziel versaagde en hij niet anders dacht, dan dat het nu met hem gedaan was.

Maar ook, welke liefelijke ervaringen heeft hij gehad, die hem evenzeer onvergetelijk blijven; waarom ook David tot zijn ziel zegt: "Vergeet geen van Zijn weldaden!" Welke heldere, Godzalige inzichten zijn hem van tijd tot tijd ten deel gevallen, en met welk een Goddelijke klaarheid heeft de waarheid hem beschenen. In welk een volheid heeft hij dikwijls de Verlosser Jezus Christus aanschouwd, zodat hij in al zijn gebrek en in al de diepte zijner ellende niet versaagde, integendeel, met de roemtaal van Paulus in zijn mate kon instemmen: "Wie is het, die verdoemt? Christus is het, Die gestorven is; ja wat meer is, die ook opgewekt is, die ook ter rechterhand Gods is, Die ook voor ons bidt."

Welke heilige gezindheden doorstroonden dikwijls zijn gemoed, zodat het hem ging als Israël aan de Schelfzee, waar het al zijn vijanden zag verzinken en niet anders dacht, dan dat de oude mens nu volkomen was weggevaagd, hoewel deze zich later tot zijn grote bevreesing en smart weder levend toonde, en hij zich weder bij vernieuwing moest aangorden, om tegen hem te worstelen en hem te bestrijden.

Welk een verzekering des geloofs en vurigheid der liefde, der kracht en der hoop, waarover hijzelf zich verbaasde, heeft hem doen leven, zodat hij zeggen kon: "De strik is

verbroken, de vogel is vrij.” Hoe gemakkelijk viel hem dikwijls deze en gene zaak, die hem anders bijna onmogelijk toescheen; en als hij geen zwaarigheden verwachtte, omringden zij hem van alle zijden als torens. Hoe dikwijls verloor hij weder wat hij meende goed te hebben aangegrepen, en bespeurde hij plotseling, dat hij nog lang moest zoeken naar hetgeen hij dacht te bezitten.

Geliefden! het kan zeer nuttig zijn van tijd tot tijd de velerlei ervaringen te overzien; maar vooral blijft de eerste uitstorting der liefde Gods in het hart het ganse leven lang onvergetelijk; en hoevelen hebben niet terecht dag en uur opgetekend, toen zij die gelukzaligheid deelachtig werden.

Het in herinnering brengen van deze genadige ervaring is niet zelden een gezegend middel, om de ziel ook in een dorre woestijn te verkwikken. Men wordt gelijk aan de zeelieden, die, aan de woelingen der zee gewoon, niet zozeer voor een storm verschrikken, dewijl zij er reeds vele beleefd hebben.

Het is nochtans ook waar, dat, evenals de kinderen Israëls de Schelfzee, die hen toch zo nabij lag, des nachts niet zagen, en toen het hun aan spijs ontbrak, even ongelovig waren als anders, men ook wel eens ondervonden uitredingen en verlossingen vergeet en er zich niet mede troosten kan. Ook gebeurt het wel, dat de omstandigheden de ziel zo wonderlijk en vreemd, zo onverwacht en moeilijk voorkomen, dat men roer en riemen verliest en zich niets meer herinneren kan.

Met welke medelijdende ogen zagen de domme Israëlieten de Schelfzee aan. Mij dunkt, er ligt wezenlijk een betekenis in, dat er nu Schelfzee gezegd wordt, terwijl er vroeger alleen van zee gesproken werd. Zij zagen slechts een menigte water, maar volstrekt niet, wat weinige dagen tevoren hen tot zulke blijmoedige lofzangen opgewekt had; zij waren veel meer opmerkzaam op dat riet, dan op de wonderen Gods, en het riet was een beeld van hun gemoed, waarin even weinig standvastigheid gevonden werd als in een riet, dat door de wind bewogen en in een andere richting gebracht wordt.

Maar zien wij ook niet bij de discipelen, dat zij bij al de wonderen van Jezus, vooral toen Hij met weinige brood een menigte mensen spijzigde, niets verstandiger, maar zelfs hun harten harder geworden waren? En wat wil dit anders zeggen, dan dat zij uit dit alles de rechte lering en het ware nut niet trokken, dat zij toch daaruit hadden moeten opzamelen. Wordt deze ellende niet nog zeer menigvuldig aangetroffen?

De oceaan der Goddelijke wonderen in de Heilige Schrift breidt zich voor de ogen der mensen uit, van zulke wonderen, die inderdaad bijna ongelooflijk zijn, namelijk dat God Zijn eeuwige Zoon in deze wereld gezonden heeft, niet opdat Hij de wereld veroordelen zou, maar opdat de wereld door Hem zou behouden worden.

Maar hoe gedraagt zij zich algemeen daartegenover? De grote hoop der onbekeerden en geestelijk doden blijft onverschillig en onaandoenlijk. Wereldse, aardse, zinnelijke dingen en nieuwigheden brengen hen in vervoering, maar de liefde Gods, het vermanen van Christuswege: laat u met God verzoenen, laat hen even onbeweeglijk en brengt in hun gezindheid en werkzaamheden evenmin een verandering ten goede, als het gezicht der Schelfzee bij Israël, tenzij er een bijzondere Goddelijke werking bijkomt. Sommigen twifelen en gelijken op hen onder Israël, die zo klein van gestalte waren, dat zij niets van de Schelfzee zagen, omdat zij niet over het riet heen konden zien, terwijl anderen, of zij,

die op een hoogte stonden, de uitgestrekte zee voor zich zagen, en het riet onder dat vergezicht geenszins gewaar werden.

Enigen spotten zelfs en gelijken op de trotse kortzichtigheden, die zozeer met hun voortreffelijkheid ingenomen zijn, dat zij menen dat wat zij niet konden zien, ook door een ander niet gezien werd. Met één woord: hun harten zijn verhard, en al worden deze ook door die grote christelijke feesten van de geboorte, het lijden, de opstanding en hemelvaart van Jezus als het ware aan een Schelfzee geleid, waar al onze vijanden omgebracht zijn; al wordt het door de Doop en het Avondmaal des Heeren als voor hun ogen geschilderd, zij volharden in hun oude mening, zij bezinnen zich niet, zij komen ook niet tot zichzelf, om te zeggen: "Ik zal opstaan en tot mijn vader gaan."

Maar welke heilige, aangename en bemoedigende gedachten moesten er mij Mozes, Aäron en Mirjam, Jozua, Kaleb en de andere gelovigen en standvastigen onder het volk opgewekt worden door het zien der zee, zodat zij zonder twijfel dit gezicht verreweg heerlijker vonden dan de liefelijke toestand te Elim.

Welk een gewichtige prediking was voor hen die zee, en hoe geheel anders zagen zij haar nu eens van deze, dan van gene zijde aan, dan toen zij nog voor haar stonden en de vijanden achter zich hadden. Hoe geheel anders oordeelt men in het algemeen over vele dingen, als men er door is, dan als men er nog voor staat!

Hoezeer klaagt David in zijn lijden, terwijl hij daarna zegt: "Ik dank U, dat Gij mij verootmoedigd hebt."

Maar dan de blik op de Schelfzee, maakt het Evangelie van de genade Gods in Christus Jezus, zoals het beschreven is, zuiver gepredikt, en door de christelijke feesten aanschouwelijk voorgesteld wordt, dien indruk, brengt het bij hen, in wien toch wezenlijk leven aanwezig is, die vruchten voort, die het maken en voortbrengen moest, die er aan geëvenredigd zijn?

Waar is de blijmoedigheid des geloofs, de onwankelbare hoop, de vurige liefde, de standvastige lijdzaamheid, de overwinning der wereld, de Godzalige wandel, de hemelsgezindheid, de tedere broederliefde, de verblijdende verdraagzaamheid? Waar?

Hoe gebrekkig ziet het er in deze in het algemeen uit! Wat al twijfelzucht, kleingelovigheid, ongeduld, hoogmoed en dergelijken ziet men nog alom; wat al gelijkvormigheid met de wereld, lichtzinnigheid en zonde!

Louter bewijzen hoeveel reden wij hebben, om met David te bidden: "Ontdek mijn ogen, opdat ik aanschouwe de wonderen Uwer wet." Wat zijn er nog veel treurigen in Sion, die men toeroepen moet: Uw leed zweeft u nog te veel voor de ogen, gij heft uw ogen, harten en handen niet genoeg omhoog tot de dierbare Heiland, de Man van smarten.

Is dat niet zeer beklagenswaardig? Wast daarom op in de genade en kennis van onzen Heere Jezus Christus, want indien dat alles rijkelijk in u woont, het zal u niet ledig of onvruchtbaar laten, en u zal rijkelijk toegevoegd worden de ingang in het eeuwig koninkrijk van onzen Heere Jezus Christus.

Hij schenke ons ogen, die zien: oren, die horen, en een verstandig hart, dat acht geeft op zijn geboden; opdat onze vrede zij als een rivier en onze gerechtigheid als de golven der zee. Amen.